

ct

L'orquestra del silenci

de
Maribel Bayona

(fragmento en valenciano)

*A Roberto, per imaginar i fer possible esta Insula
de la reflexió, del pensament, del temps detingut.*

*A Begoña, Laura, Mafalda, María, Antonia, companyes de viatge, per la gran generositat i
l'escolta.*

*A Álvaro, Pau, Vero, Juli, Laura, Rosanna, Carles, per posar el cos, l'ànima, la intel·ligència i el
cor.*

A Iñaki, per corregir-me, acompanyar-me, millorar-me.

A Paco, guia permanent, llum en les tenebres, alquimista de les meues paraules.

A Pau i Vera, per viure als meus somnis.

L'ORQUESTRA DEL SILENCI

ESCENES

1. *BERESHIT*
2. DIA PRIMER: WALSER (El dictat)
3. DIA SEGON: LA CLASSE D'ASTRONOMIA
4. DIA TERCER: EL SOMNI DELS INÚTILS
5. DIA QUART: L'ORQUESTRA DEL SILENCI
6. DIA CINQUÉ: EL BERENAR
7. DIA SISÉ: ANATOMIES EXTINTES
8. DIA SETÉ: I AL SETÉ DIA, FRACASSARÀS
9. *BERESHIT II*

PERSONATGES

DONA MISTERIOSA

VELL PROFESSOR

GLYPTODON MUNICI

EL DEL MIG

CANTANT LÍRICA

TENNISTA RETIRADA

ESTIMADA

SAUDADE

BERESHIT

(Galeria de la part més alta d'una casa antiga. Un lloc detingut en el temps, amb olor de pols i naftalina. Alguns dels taulons de fusta del terra estan estellats i aspres pel pas del temps; uns altres, polits i suaus, i quan camines se sent el cruixir de la fusta. Un espai que podria recordar una aula d'escola antiga, discreta, sòbria, parca, quasi monacal.)

(Veiem un pupitre vell, menut i pobre. Una engronsadora penjada de dues cordes. Una escala antiga, de fusta. Un televisor gran i antic de tubs, sense endollar. Un catre sense matalàs, de ferro. Una taula en un cantó, la taula del professor.)

(Per tota decoració trobem un rellotge sense manetes. Una bola del món descolorida. Un faristol sense partitura. Una estanteria plena de llibres diminuts. Un antic compàs de fusta. Una pissarra torta penjada en la paret. Un pòster emmarcat amb una imatge del llibre El paseo de Robert Walser, en la qual veiem unes cames i l'ombra d'un home amb paraigua.)

(Presidint l'aula, com si ens trobàrem en un museu d'arqueologia, l'esquelet d'un animal prehistòric, el Glyptodon Munici, de tres metres de llarg, amb la seua gran closca feta de plaques i la llarga cua amb punxes, les quatre potes reconstruïdes os a os, dit a dit, el crani tímid eixint de la closca amb una expressió de somriure postís congelat en el temps.)

(La llum és fosca. Sentim el cruixir de la fusta i un ésser misteriós, paregut a una dona, vestida amb parracs, amb els cabells molt llargs, descalça i bruta creua l'escena. És DONA MISTERIOSA. Té una forma de caminar estranya, com d'animal atemorit, com de dona cavernosa, com de dona animalitzada. Puja a l'escala i mira des de dalt, de banda a banda, amb moviments de coloma. Baixa de l'escala, se situa davant el crani de Glyptodon i li escup set vegades. Després, neteja les escopinnyades amb una part del seu vestit.)

(Es dirigeix a la bola del món descolorida i la fa rodar.)

(Després d'observar el moviment de la bola inservible, d'eixe món desgastat, parla.)

(La seua veu és dolça. A penes un fil d'aire, a penes un sospir d'Èol. És la veu de qui mai ha parlat. Una veu no sentida, ni emesa. Una veu tancada que miraculosament, en eixe precís instant, pren vida.)

DONA MISTERIOSA

Al principi va crear els cels i la terra

i la terra estava desordenada i buida, i les tenebres estaven sobre la faç de l'abisme, i el seu esperit es movia sobre la faç de les aigües.

Ell digué: siga la llum; i va ser la llum.

I va veure que la llum era bona; i va separar la llum de les tenebres.

Però les tenebres envejaven la resplendor de la llum i la llum se sentia atreta per l'obscuritat de les tenebres.

I va fracassar l'equilibri.

Va fracassar l'equilibri sobre la faç de la terra.

(La bola de món es queda rodant durant una estona, a soles, il·luminada enmig de les tenebres.)

(La classe s'enfosqueix.)

DIA PRIMER: WALSER

El dictat

(Espai de la classe, ocupat ara per alguns personatges. Un VELL PROFESSOR vestit amb una jaqueta negra descolorida, posada damunt d'una bata blanca, el monyo canós i despentinat, fa voltes amb un llibre diminut entre les mans.)

(Al pupitre vell, tenim assegut un home normal, EL DEL MIG, amb full i llapis. Vesteix un pantaló normal, una samarreta normal i unes sabates normals. El pupitre és menut per a les seues proporcions i intenta buscar la posició idònia per a escriure.)

(Damunt del televisor gran, de tubs, tenim una dona grossa, LA CANTANT LÍRICA, amb full i llapis, oberta de cames. Porta una gran túnica negra, cabells nugats en un monyo alt. Inspira elegància i majestuositat.)

(Dalt de l'escala, tenim TENNISTA RETIRADA, amb full i llapis. Porta una falda curta, calcetins pujats i la part de dalt d'un xandall descolorit. Dels 80. Escriu sobre una raqueta de tennis i té una ampolla de vodka al seu costat.)

(Pujada dalt de l'engronsadora, en les altures, tenim ESTIMADA, una xica de mitjana edat, molt bella, equilibrada, perfecta, amb full i llapis, que escriu recolzada en un faristol de taula antic.)

(A l'últim, damunt del vell catre de ferro, cap per avall ens trobem amb SAUDADE, un home adult, amb uns ulls d'infinita tristesa, amb full i llapis, que intenta escriure amb dificultat a la vora del ferro.)

(VELL PROFESSOR llig el llibre diminut que porta entre les mans. La lectura del text és apassionada, delicada i sincera. Contrasta amb el to que utilitza quan dicta els signes ortogràfics, que declama per baix, com una lletania i amb el to didàctic que empra en dirigir-se als seus alumnes.)

VELL PROFESSOR

DICTAT. Títol: «Discurs a un botó.»

(Els alumnes, aplicats, comencen a escriure. Els veiem molt concentrats, intentant fer la lletra molt menuda.)

VELL PROFESSOR

«Un dia en què estava cosint el trauc d'una camisa que havia rebentat amb un fort esternut, se'm va acudir de sobte adreçar al botó, eixe xiquet fidel i modest, les següents paraules d'agraïment.»

PUNT I A PART.

(VELL PROFESSOR es dirigeix als alumnes.)

VELL PROFESSOR

(Entre dents, murmurant, quasi xiuxiuejant.) Més menuda, la lletra. Encara més menuda.

(VELL PROFESSOR continua amb el dictat.)

VELL PROFESSOR

OBRI COMETES.

«“Estimat botonet”, li vaig dir: “Quanta gratitud i reconeixement et deu este a qui has servit fa ja uns quants anys, amb tanta fidelitat, zel i perseverança i a qui, malgrat tot l'oblit i la falta d'atenció, mai li has recordat que alguna vegada hauria d'elogiar-te una miqueta”.»

PUNT I A PART.

(VELL PROFESSOR somriu amb el que acaba de llegir. Canvia, de sobte, l'expressió i es dirigeix a TENNISTA RETIRADA, asseguda dalt de l'escala.)

VELL PROFESSOR

Benvolguda senyora: aplique tota la força del seu tan elogiat braç dret, del seu prodigiós bíceps femení!

TENNISTA RETIRADA

(Molesta.) Ho intente, professor.

VELL PROFESSOR

I recorde, renunciï a l'expansió i pense en la retracció. La pilota que està jugant hui es quedarà clavada abans de ser llançada.

TENNISTA RETIRADA

Em costa molt, senyor.

VELL PROFESSOR

Calme's i gaudisca. Qui es gita a contemplar el cel, com un arbre caigut, no necessita moure ni tan sols un dels seus membres.

VELL PROFESSOR

«Això és el que ocurrirà hui, quan per fi he aconseguit veure clarament el que signifiqués i quant vals, tu, que durant tot el teu llarg i pacient temps de serveis mai t'has situat en primer pla per traure profit d'una intensa il·luminació, sinó que, més aviat, amb una commovedora i deliciosa modèstia que, sens dubte, mai serà prou apreciada, t'has mantingut en la més discreta de les discrecions.»

PUNT I A PART.

(Dirigint-se a ESTIMADA.)

VELL PROFESSOR

Walser, sense dubte, va escriure este paràgraf pensant en vosté. Senta's botó. Imagine el seu tacte suau, la seua manca d'olor, el seu pes quasi imperceptible, la seua presència quasi inexistent...

(ESTIMADA somriu, tanca els ulls, imagina i toca un botó invisible.)

EL DEL MIG
Disculpe, professor.

VELL PROFESSOR
Sí?

EL DEL MIG
Qui és Walser?

VELL PROFESSOR
Que qui és Walser? No sap qui és Walser?

EL DEL MIG
Demane perdó per la meua ignorància, però no.

VELL PROFESSOR
Qui l'ha deixat entrar en esta escola?

EL DEL MIG
Doncs... vosté, senyor.

VELL PROFESSOR
Jo?

EL DEL MIG
Sí, vosté.

VELL PROFESSOR
M'ho temia.

(Assenyalant el pòster d'El paseo penjat a la paret.)

Walser, Robert Walser, l'autor de este conte, és l'escriptor que passeja, el pare del "no-jo", el pare del "no-res". Escoltem-lo per aprendre!

VELL PROFESSOR
«Com m'alegra veure que has donat mostres de tindre esta força basada en la probitat, la diligència i la renúncia a l'elogi i al reconeixement als quals aspira tot el que realitza alguna cosa!»

(VELL PROFESSOR repeteix, mastegant les paraules.)

«FORÇA BASADA EN LA PROBITAT, LA DILIGÈNCIA I LA RENÚNCIA A L'ELOGI I AL
RECONeixEMENT ALS QUALS ASPIRA TOT EL QUE REALITZA ALGUNA COSA!»
PUNT I A PART.

(Dirigint-se a EL DEL MIG.)

VELL PROFESSOR
Comença a entendre?

EL DEL MIG
(Tímid. Dubtós.) Més o menys...

VELL PROFESSOR
Estalvie. Amague's. Desaparega.
Pense en abelles, aranyes, sargantanes al sol.
Quede's perplex.

(EL DEL MIG assenteix tímidament.)

VELL PROFESSOR
Caminem amb ell. Sense pressa. Amb alegria.
«Estimat meu!
Haurien de prendre't com a exemple els que viuen assetjats per la mania de l'aplaudiment permanent i podrien afonar-se i morir de pena, despit i humiliació si no se sentiren contínuament mimats, ventats i acariciats per l'efecte i l'estima generals...»
Punts suspensius...

(VELL PROFESSOR s'apropa a CANTANT LÍRICA, asseguda sobre el televisor de tubs. S'ha sentit al·ludida amb la darrera frase.)

VELL PROFESSOR
Sí, senyora, ho sé, la seua veu redona com un globus altiu no l'ajudarà hui.

CANTANT LÍRICA
He de tornar a casa.

VELL PROFESSOR
Acabem el dictat.

CANTANT LÍRICA
No em trobe bé.

VELL PROFESSOR
Aguante, un poc més. Contraga.

CANTANT LÍRICA
No ho aconseguiré.

VELL PROFESSOR
L'esfinter, el perineu, la cavitat pelviana...

CANTANT LÍRICA
Ja note els recaragolaments.

VELL PROFESSOR

Deixe's portar, aplique la suspensió dels punts... Escolte:

«El fet que no et dones gens d'importància, que només sigues –o almenys ho sembles– un ésser dedicat a realitzar una missió en la vida perquè sap que eixe és el seu destí...»

PUNTS SUSPENSIVUS...

(VELL PROFESSOR s'apropa a SAUDADE i mira el seu full. Assenyala de nou el pòster penjat.)

VELL PROFESSOR

Pot veure l'ombra d'eixe home?

SAUDADE

Sí, la veig.

VELL PROFESSOR

Pot sentir com l'observa?

SAUDADE

Jo...

VELL PROFESSOR

Ell no hauria malgastat ni la quinquagèsima part d'eixa quartilla. *(Obrint.)* La lletra, més menuda.

SAUDADE

Jo... sent una tristor infinita.

VELL PROFESSOR

Escriba i confie:

com més menuda, més goig;

com més discreta, més goig;

com més servil, més goig.

ÚLTIM PARÀGRAF. PUNTUACIÓ LLIURE.

Més minúscula.

Més *piccola*.

Més atapeïda.

Menys egòlatra!

Més prima.

Més raquítica.

Menys petulant!

Més insignificant.

Més transparent.

Més líquida.

Menys insolent!

Més modesta.

Més senzilla.

Més prudent.

Menys estúpida!

«El fet que, com deia, sigues el que eres i com eres, em fascina, commou, emociona, impressiona i fa pensar que en este món, tan pròdig en fenòmens desagradables, hi ha de tant en tant coses que fan feliç, alegren i asserenen qui les veu.»

PUNT I FINAL.

(Els alumnes acaben d'escriure. VELL PROFESSOR arreplega els fulls, dels quals a penes han utilitzat un miserable cantó. Revisa el treball dels alumnes i els mira.)

VELL PROFESSOR

Demà, demà passat, l'altre i l'altre més enllà tornarem a fer el mateix dictat, amb l'esperança que entengueu el vertader sentit d'este conte del botó.

En la repetició, estimats, trobarem la felicitat, trobarem la vertadera modèstia.

Ens queda molta feina per davant.

(Els alumnes es miren contrariats.)

(La classe s'enfosqueix.)